

Civilutskottets betänkande 2022/23:CU1

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2023 inom utgiftsområde 18, som uppgår till ca 6,1 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

Övriga motionsförslag avstyrks.

I betänkandet finns en reservation (V) och fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:1 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

16 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18	7
Statens budget inom utgiftsområde 18	16
Bostadspolitiskt mål	31
Sjöfylleri.....	32
Reservation	34
Bostadspolitiskt mål, punkt 2 (V)	34
Särskilda yttranden	35
1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S).....	35
2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)	37
3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (C)	39
4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (MP)	40
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Propositionen	43
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	43
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	46
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 18

a) Anslagen för 2023

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 18 punkt 2 och avslår motionerna

2022/23:36 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 15,
 2022/23:760 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 4,
 2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 5 och 8,
 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 5, 6 och 15,
 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),
 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP),
 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C),
 2022/23:2216 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 1 och
 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 14.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2023 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor,

2. under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 18 punkterna 1 och 3 samt avslår motionerna

2022/23:2216 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2 och
 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12.

2. Bostadspolitiskt mål

Riksdagen avslår motion

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation (V)

3. Sjöfylleri

Riksdagen avslår motion

2022/23:1907 av Sten Bergheden (M).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 13 december 2022

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V)*, Mikael Eskilandersson (SD), Jennie Nilsson (S)*, David Josefsson (M), Leif Nysmed (S)*, Angelica Lundberg (SD), Laila Naraghi (S)*, Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Anna-Belle Strömberg (S)*, Ellen Juntti (M), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C)*, Martin Westmont (SD), Katarina Luhr (MP)*, Jakob Olofsgård (L) och Markus Kallifatides (S)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2022/23:1 i de delar som gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2023 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik för 2023 som regeringen föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen har föreslagit att utgiftsramen ska bestämmas till 6 099 158 000 kronor (prop. 2022/23:1). Riksdagen väntas den 13 december 2022, efter att detta betänkande justerats, fatta beslut med anledning av finansutskottets förslag. Civilutskottets ställningstagande till anslagsfördelning för budgetåret 2023 bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 i enlighet med finansutskottets förslag. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens

resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 18. I avsnittet därefter behandlas ett motionsförslag om att ändra det bostadspolitiska målet inom utgiftsområdet. Slutligen behandlas en motion om att utvärdera promillegränsen för sjöfylleri.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18

Propositionen

Utgiftsområde 18 är uppdelat i två områden: Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet samt Konsumentpolitik. Riksdagen har beslutat om mål för utgiftsområdet.

Målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. För området Bostadsmarknad är målet även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Målet för Konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Efter ett val som inneburit ett regeringsskifte ska budgetpropositionen överlämnas till riksdagen inom tre veckor efter det att en ny regering har tillträtt. Regeringen anför i propositionen att budgetpropositionen, trots den korta tid som stått till förfogande, omfattar många viktiga reformer. Det har dock inte varit möjligt för regeringen att föreslå nya mål för utgiftsområden eller ge den redovisning av resultat som enligt budgetlagen ska ingå i budgetpropositionen ett innehåll som fullt ut återspeglar regeringens politik.

Området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De resultatindikatorer och bedömningsgrunder som används inom denna del av utgiftsområdet är följande:

- antal antagna översiktsplaner
- antal antagna detaljplaner
- handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten
- antal kommuner som integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter
- otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet
- insatser för att främja goda och hållbara livsmiljöer
- produktionskostnader för bostäder
- genomsnittlig energiprestanda
- antal färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen

- kommunala bedömningar av läget på bostadsmarknaden

Resultatredovisningen har samma struktur som de senaste två åren. Redovisningen finns i avsnitt 3.3 i propositionen.

Goda förutsättningar för hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling

Under denna rubrik i propositionen redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling samt främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser genom samhällsbyggnadsprocessen (avsnitt 3.3.1).

I avsnittet redovisas dels antalet antagna översiktsplaner och detaljplaner, dels handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten (resultatindikatorer). I avsnittet redovisar regeringen även antalet beviljade bygglov. I årets resultatredovisning redovisas också resultat när det gäller inskrivningsverksamheten. Regeringen redogör vidare för bl.a. insatser som Lantmäteriet genomför för att öka digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen och för att utöka antalet arbetstillfällen i Kiruna. Vidare nämns insatser för att se över områden av riksintresse och insatser för att myndigheter och kommuner tidigare i planprocessen ska beakta riskerna för ras, skred och erosion.

Goda och hållbara livsmiljöer

Under denna rubrik i propositionen redovisas resultat med koppling till målet om att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser främjas (avsnitt 3.3.2). Målet bedöms bl.a. utifrån resultatindikatorn antal kommuner som integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande samt förvaltning i städer och tätorter. Som bedömningsgrund används insatser som genomförts för att främja goda och hållbara livsmiljöer. För att beskriva utvecklingen av sociala värden i den byggda miljön används indikatorn upplevd otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet.

Regeringen pekar också på att de nationella målen för folkhälso- respektive funktionshinderpolitiken liksom det riksdagsbundna målet för arkitektur, form och design samt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö är viktiga utgångspunkter för arbetet med goda och hållbara livsmiljöer (se prop. 2022/23:1 utg. omr. 9, 17 och 20).

Regeringen redogör bl.a. för en uppföljning av kommunernas arbete med att integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i planeringsunderlagen och Brottsförebyggande rådets årliga nationella trygghetsundersökning.

Vidare redogörs för utvecklingen av den socioekonomiska boendesegregationen (utifrån årsrapporten 2021 från Delegationen mot segregation). Därutöver redogör regeringen för vissa insatser som har anknytning till andra utgiftsområden som stadsmiljöavtalen och Smart City Sweden.

Hållbarhet i byggande och förvaltning

Under denna rubrik i propositionen redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi inom byggandet (avsnitt 3.3.3). Som resultatindikatorer används produktionskostnader för bostäder och genomsnittlig energiprestanda. I avsnittet redogör regeringen bl.a. för en kartläggning som Konkurrensverket har gjort av konkurrensen inom byggmaterialindustrin och det stöd som Boverket och Upphandlingsmyndigheten har utvecklat vid upphandling inom bygg- och anläggningssektorn samt Boverkets översyn av myndighetens bygg- och konstruktionsregler. Regeringen redovisar även statistik över byggsektorns miljöpåverkan och energiprestandan i byggnadsbeståndet samt redogör för ny lagstiftning och uppdrag till Boverket. Vidare lämnas en redogörelse för utfallet av stöden för energieffektivisering av flerbostadshus (som är under avveckling) och innovativt och hållbart byggande (som är avvecklat) samt bidraget till åtgärder mot radon i bostäder (som är avvecklat).

En väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling

Under denna rubrik i propositionen redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling, samt till målet om att skapa långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven (avsnitt 3.3.4).

Förändringar i bostadsbyggandet redovisas utifrån indikatorerna färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen. De kommunala bedömningarna av bostadsmarknaden visar kommunernas uppfattningar om hur väl bostadsmarknaden fungerar över hela landet, hur efterfrågan på bostäder ser ut och hur väl utbudet svarar mot behoven.

I avsnittet redovisas bl.a. statistik om påbörjade och färdigställda bostäder samt uppgifter från Boverkets byggbehovsberäkning. Regeringen redovisar även utfallet av investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande (som är under avveckling) och stödet för omstrukturering av kommunala bostadsföretag¹. Även antalet utfärdade kreditgarantier, antalet sökta startbidrag för byggemaskaper och antalet beviljade hyresgarantier redovisas². Regeringen redogör även för de ändringar i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar som beslutades våren 2022.

Regeringen framhåller att flera faktorer påverkar bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaderna. Kommunernas agerande och omvärldsfaktorer, t.ex. den allmänna ekonomiska utvecklingen, gör att effekterna av statliga insatser är svåra att bedöma.

¹ Enligt uppgift från Regeringskansliet avser beloppet för utbetalningar i tabell 3.4 utbetalningar t.o.m. 30 juni 2022. Beviljade belopp avser tiden t.o.m. den 30 september 2022 (jfr. prop. 2022/23:1 utg.omr. 18 s. 22).

² Enligt uppgift från Regeringskansliet beviljades under 2021 totalt 69 nya kreditgarantier och vid utgången av 2021 fanns utfärdade garantier till ett maximalt garanterat belopp om knappt 6,7 miljarder kronor (jfr. prop. 2022/23:1 utg.omr. 18 s. 22).

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen har i princip samma struktur som de senaste två åren. Bedömningen finns i avsnitt 3.4 i propositionen. Avsnittet är indelat i fyra delavsnitt där regeringen bedömer måluppfyllelsen för olika delar av målen för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet.

I ett femte delavsnitt som är nytt för i år redovisar regeringen en samlad bedömning av måluppfyllelsen (avsnitt 3.4.5). Regeringen bedömer att de vidtagna åtgärderna har bidragit till utvecklingen mot att nå de övergripande målen inom bostadspolitiken. Sammantaget anser regeringen dock att målen inte är uppnådda. Ytterligare åtgärder krävs också för att fler hushåll ska få sina bostadsbehov tillgodosedda, för att konsumenternas efterfrågan på bostäder som svarar mot deras behov ska tillgodoses samt för att uppnå en långsiktig hållbarhet i byggandet.

Området Konsumentpolitik

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultaten inom denna del av utgiftsområdet bedöms utifrån indikatorer och bedömningsgrunder som avser upprätthållandet av det konsumentskyddande regelverket, tvistlösning utanför domstol, information och vägledning för konsumenter samt insatser för att främja hållbar konsumtion. I årets budgetproposition anger regeringen att de indikatorer som framför allt används vid resultatbedömningen är följande:

- andelen marknadsrättsliga ärenden där företag frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister
- andelen produktsäkerhetsrättsliga ärenden där företag frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister
- andelen företag som följt Allmänna reklamationsnämndens rekommendationer
- antalet besökare på konsumentupplysningstjänsten Hallå konsumenters webbplats.

Indikatorerna som gäller marknadsrättsliga och produktsäkerhetsrättsliga ärenden har omformulerats. Tidigare var lydelsen ”andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i marknadsrättsliga ärenden” respektive ”andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i produktsäkerhetsärenden”.

Regeringen anför att det även bör beaktas att det utöver insatserna inom konsumentpolitiken finns många andra faktorer som påverkar situationen på konsumentmarknaderna.

Resultatredovisningen har samma struktur som de senaste två åren. Redovisningen finns i avsnitt 4.3 i propositionen.

Insatser har motverkat olagliga affärsmetoder

Under denna rubrik i propositionen redovisas exempel på Konsumentverkets tillsynsinsatser (avsnitt 4.3.1). Regeringen anför att den främsta indikatorn för resultatbedömningen är i vilken utsträckning företag frivilligt rättar sig efter Konsumentverkets påpekanden om brister. Andelen domar där Konsumentombudsmannen helt eller delvis nått framgång har tillkommit som en kompletterande indikator. Andelen frivilliga rättelser var lika hög 2021 som föregående år. Konsumentombudsmannen nådde helt eller delvis framgång i samtliga domar. I avsnittet tas även Fastighetsmäklarinspektionens insatser upp. Regeringen anför att en indikator på tillsynens betydelse för att upprätthålla efterlevnaden av regelverket är andelen beslut om disciplinpåföljd som fattats av Fastighetsmäklarinspektionen, och som efter överklagande av berörd mäklare lett till att domstolen fastställt myndighetens beslut eller beslutat om annan påföljd. Den del av indikatorn som gäller att domstolen beslutat om annan påföljd är ny. Andelen överklagade beslut där domstol prövat Fastighetsmäklarinspektionens beslut och fastställt eller beslutat om annan påföljd ökade något 2021 jämfört med föregående år.

Risker med farliga produkter har motverkats

Under denna rubrik i propositionen redovisas Konsumentverkets insatser när det gäller produktsäkerhet (avsnitt 4.3.2). Regeringen anger att den centrala indikatorn för att bedöma Konsumentverkets arbete med produktsäkerhet är andelen frivilliga rättelser efter påpekanden om brister från myndigheten. Andelen frivilliga rättelser var lägre 2021 än föregående år. Det berodde främst på att en ovanligt stor andel av de aktörer som utför estetiska injektionsbehandlingar var ovilliga att rätta sig efter Konsumentverkets beslut.

En effektiv tvistlösning utanför domstol

Under denna rubrik i propositionen lämnas bl.a. en redogörelse för Allmänna reklamationsnämndens (Arn) prövning av tvister (avsnitt 4.3.3). Den centrala indikatorn för Arn:s bidrag till genomförandet av konsumentpolitiken är andelen av myndighetens beslut som följts av företagen. Regeringen anför att företagens följsamhet till Arn:s beslut var hög och är stabil över tid.

Ett välanvänt och effektivt konsumentstöd

Under denna rubrik i propositionen redogörs för upplysningstjänsten Hallå konsumenters verksamhet (avsnitt 4.3.4). I avsnittet tas även Konsumentverkets stöd till kommunernas konsumentverksamhet upp.

En central indikator för konsumentstödet räckvidd är antalet besök på webbplatsen Hallå konsument. I avsnittet anges att ytterligare en indikator är antalet konsumenter som fått svar på frågor vid individuell vägledning. Regeringen anför att antalet besök på webbplatsen 2021 minskade till en nivå som motsvarar nivåerna före pandemin. Även antalet registrerade frågor besvarade av Hallå konsumenters individuella vägledning minskade. Det senare berodde dock till stor del på att varje fråga i det nya ärendehanteringssystemet

numera endast registreras en gång, även om den leder till flera kontakttillfällen. Efterfrågan på den individuella vägledningen var dock fortsatt stor. Regeringen påpekar att förändringar av webbtjänsten minskar jämförbarheten med tidigare år.

Insatser främjade miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion

Under denna rubrik i propositionen redovisas insatser som Konsumentverket gjort för att främja en miljömässigt hållbar konsumtion (avsnitt 4.3.5). Konsumentverket genomförde bl.a. tillsynsinsatser rörande miljöpåståenden i marknadsföring. Regeringen anför också att efterfrågan på produkter märkta med det nordiska miljömärket Svanen ökade kraftigt under 2021. Även efterfrågan på produkter märkta med EU Ecolabel ökade kraftigt jämfört med föregående år.

I avsnittet tar regeringen också upp att Konsumentverkets tillsyn av bl.a. kreditprövningar resulterade i flera ärenden och domstolsprövningar med rättelser och domar i enlighet med myndighetens talan. Myndigheten genomförde också insatser för att öka kännedomen om den kommunala budget- och skuldrådgivningen för att på så sätt minska riskerna för över-skuldsättning. Fastighetsmäklarinspektionen lade mer vikt vid arbetet med att motverka penningtvätt än tidigare.

När det gäller Konsumentverkets webbaserade tjänst för jämförelser av avgifter för att skicka pengar från Sverige till andra länder, Money from Sweden, minskade antalet besök 2021 jämfört med 2020. Besökarna stannade dock en längre tid än tidigare på webbplatsen. Avgifterna för att skicka pengar minskade betydligt 2021, och var de lägsta sedan tjänsten lanserades 2014, vilket är i linje med delmål 10.C i Agenda 2030.

Vidare anför regeringen att en stor del av det statsbidrag som Konsumentverket förmedlar till organisationer som är verksamma på konsumentområdet, i likhet med tidigare år, riktades till insatser för en mer miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen har samma struktur som de senaste två åren. Bedömningen finns i avsnitt 4.4 i propositionen. Regeringen gör en bedömning utifrån de olika delarna av det konsumentpolitiska målet.

Sammantaget bedömer regeringen att tillsyns-, tvistlösnings- och konsumentstödsverksamheterna har lett till betydligt mer välfungerande konsumentmarknader.

När det gäller den del av målet som handlar om hållbar konsumtion anför regeringen att många verksamheter bidrar till måluppfyllelsen, ibland på flera sätt. De insatser som har bidragit till en mer miljömässigt hållbar konsumtion är bl.a. Konsumentverkets omfattande insatser för att motverka att företag gör felaktiga påståenden om produkters miljöegenskaper. Insatser som bedöms ha bidragit till en mer socialt hållbar konsumtion är Konsumentverkets tillsyn av

marknadsföringen av alkohol och tobak och stödet till kommunernas budget- och skuldrådgivning. Insatser som bedöms ha bidragit till en mer ekonomiskt hållbar konsumtion är bl.a. Konsumentverkets tillsyn på kreditområdet, jämförelsetjänsten Money from Sweden och Fastighetsmäklarinspektionens arbete mot penningtvätt vid fastighetsaffärer.

Statsbidrag har fördelats till organisationer och verksamheter som arbetar för någon eller flera av hållbarhetsdimensionerna. Konsumentverkets uppföljning av användningen av medlen visar att de används för de avsedda syftena. Statsbidragen bedöms därmed ha bidragit till att uppnå en såväl miljömässigt som socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Utskottets bedömning

Inledande synpunkter

Resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

Som utskottet tidigare framhållit är det önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och de beslutade anslagen tydligt framgår.

Utskottet noterar att det inte har varit möjligt för regeringen att föreslå nya mål för utgiftsområdet, vilket utskottet anser är förståeligt med hänsyn till de snäva tidsramarna, eller att ge den redovisning av resultat som enligt budgetlagen ska ingå i budgetpropositionen ett innehåll som fullt ut återspeglar regeringens politik. Utskottet utgår från att nästa års budgetproposition kommer att innehålla en sedvanlig resultatredovisning i enlighet med budgetlagens krav.

Utskottet konstaterar att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Det är enligt utskottet viktigt att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen fortsätter. Utskottet ser fram emot att under kommande år få ta del av resultatet av detta utvecklingsarbete i regeringens redovisning av de resultat som uppnåtts i förhållande till målen för utgiftsområde 18.

Utskottet övergår nu till bedömningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2023 i de delar som gäller utgiftsområde 18.

Området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

För detta område har resultatredovisningen sedan två år tillbaka en tydligare struktur än tidigare genom att redovisningen görs med utgångspunkt från de

riksdagsbundna målen med tonvikt på att redovisa resultat i förhållande till målen.

Utskottet konstaterar att regeringen även i år i de flesta fallen motiverar sitt val av indikatorer och bedömningsgrunder, vilket underlättar förståelsen av redovisningen. Även i år följer avsnittet om regeringens bedömning av måluppfyllelsen i stort sett resultatredovisningens disposition. Delavsnitten har dock inte samma rubriker som motsvarande avsnitt i resultatredovisningen.

Regeringen har till övervägande del använt informativa rubriker, vilket ger en tydligare bild av resultatet.

Utskottet anser vidare att det är positivt att det i årets resultatredovisning lämnas en redovisning av resultatet för inskrivningsverksamheten, vilket utskottet efterfrågat. I tabell 3.1, som avser genomsnittlig handläggningstid hos Lantmäteriet, framgår emellertid fortfarande endast två av de sju ärendekategorier som följs upp inom myndigheten. Eftersom handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten är en resultatindikator hade utskottet gärna sett en fylligare redovisning i denna del, något som utskottet också påpekade förra året.

Resultatredovisningen innehåller även i år en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att skapa fler arbetstillfällen i Kiruna. En sådan redovisning har tidigare efterfrågats av utskottet.

Utskottet har i flera tidigare budgetbetänkanden understrukt vikten av att regeringen tydligt redovisar hur medel används och vilket resultat som uppnåtts. I detta avseende noterar utskottet bl.a. följande i årets budgetproposition.

Liksom i tidigare budgetpropositioner innehåller regeringens resultatredovisning även en del redogörelser för insatser som har bekostats med medel från andra utgiftsområden. För att ännu tydligare kunna fokusera på medelsanvändningen inom utgiftsområde 18 kunde det möjligen vara tillräckligt med en kortfattad hänvisning till dessa insatser.

Redogörelsen för hur stödet för innovativt och hållbart byggande (som är avvecklat) använts är mer utförlig i årets budgetproposition än tidigare. I propositionen redogörs även för hur stödet för energieffektivisering av flerbostadshus som infördes den 1 oktober 2021 har använts (stödet är under avveckling). Det framgår däremot inte tydligt hur regeringen ser på måluppfyllelsen när det gäller stöden.

När det gäller kreditgarantierna, hyresgarantierna och stödet för omstrukturering av kommunala bostadsföretag saknas även i år en tydlig bedömning av resultatet och det görs inte heller någon uttrycklig bedömning av måluppfyllelsen.

När det gäller investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande, som är under avveckling, lämnas en relativt utförlig redogörelse för hur stödet har använts. Regeringen gör dock inte någon uttrycklig bedömning av måluppfyllelsen.

Vid bedömningen av måluppfyllelsen framgår det inte alltid tydligt vilka insatser som regeringen anser har bidragit till måluppfyllelsen. Detta gäller särskilt avsnitt 3.4.3, 3.4.4 och 3.4.5. När det gäller avsnitt 3.4.4 är det t.ex.

oklart om investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande ingår bland de vidtagna åtgärder som omfattas av regeringens målbedömning.

I år lämnar regeringen en samlad bedömning av måluppfyllelsen när det gäller det övergripande bostadspolitiska målet. Detta är positivt. Utskottet har påpekat att en sådan bedömning saknades i budgetpropositionerna för 2021 respektive 2022.

Slutligen anser utskottet, liksom de två senaste åren, att det hade underlättat läsbarheten om regeringen hade redovisat sina bedömningar av måluppfyllelsen i direkt anslutning till respektive avsnitt i resultatredovisningen.

Området Konsumentpolitik

När det gäller området Konsumentpolitik konstaterar utskottet att resultatredovisningen har en tydlig struktur med informativa rubriker. Det finns även en tydlig koppling till det riksdagsbundna målet.

Redovisningen görs med utgångspunkt från främst de resultatindikatorer och bedömningsgrunder som anges i avsnitt 4.2 samt vissa kompletterande indikatorer. Resultatindikatorerna som gäller marknadsrättsliga och produkt-säkerhetsrättsliga ärenden har omformulerats. Andelen domar där Konsumentombudsmannen helt eller delvis nått framgång har tillkommit som en kompletterande indikator i avsnittet 4.3.1. Det har också gjorts ett tillägg till den indikator i avsnittet som gäller överklaganden av Fastighetsmäklarinspektionens beslut.

Utskottet vill i sammanhanget nämna att Riksrevisionen i granskningsrapporten Konsumentverkets tillsyn av marknadsföring och avtalsvillkor (RiR 2022:13) rekommenderat regeringen att överväga att komplettera indikatorn för resultatbedömning av Konsumentverkets marknadsrättsliga tillsyn med redovisning av ytterligare indikatorer eller bedömningar för att ge en allsidig bild av hur den tillsynen utvecklas. Regeringens skrivelse med anledning av rapporten kommer att behandlas av utskottet våren 2023.

Utskottet har i de senaste två årens budgetbetänkanden påpekat att redovisningen av vilka insatser som bidrar till måluppfyllelsen är kortfattad. Även om redovisningen nu har blivit något utförligare är den i vissa delar fortfarande relativt kortfattad och begränsad (se t.ex. avsnitten 4.3.1 och 4.3.2 om insatser för att motverka olagliga affärsmetoder respektive farliga produkter). I förra årets budgetbetänkande påpekade utskottet vidare att det i anknytning till den del av målet som avser ekonomiskt hållbar konsumtion gärna hade sett en redovisning av vilka insatser som har genomförts för att motverka överskuldssättning. Årets resultatredovisning innehåller en sådan redovisning, vilket i och för sig är bra. Utskottet hade gärna sett att redovisningen varit ännu utförligare.

Den kommunala konsumentvägledningen har en betydelsefull roll när det gäller att ge stöd till konsumenter som är i behov av rådgivning vid ett personligt möte. Sedan rådgivningstjänsten Hallå konsument infördes har

dock antalet kommuner som tillhandahåller konsumentvägledning minskat. I förra årets budgetbetänkande menade utskottet att konsekvenserna av denna utveckling för konsumentstödet är något som regeringen kunde ha tagit upp i resultatredovisningen. Även i år menar utskottet att detta hade varit en lämplig sak att ta upp i resultatredovisningen. Det ska tilläggas att riksdagen i två tillkännagivanden har begärt att regeringen ser över hur den kommunala konsumentvägledningen kan stärkas och utvecklas.

Det är positivt att resultatredovisningen numera innehåller fler tabeller än tidigare. Dessutom har tabell 4.2 Fastighetsmäklarinspektionens tillsyn utökats med uppgifter om antalet anmälningar. Tabell 4.4 Arn:s prövning av tvister har utökats med uppgifter om antalet inkomna ärenden och mediantiden i dagar för genomströmning. Detta är information som utskottet efterfrågat. Vidare har tabell 4.1 Konsumentverkets tillsyn av företagens affärsmetoder utökats med uppgifter om andelen domar där Konsumentombudsmannen fått rätt. Det totala antalet domar framgår dock inte. När gäller andelen företag som frivilligt rättat sig saknas det även i år uppgifter om antalet ärenden (tabell 4.1 och 4.3). Tabellen om Fastighetsmäklarinspektionens tillsyn innehåller inte några uppgifter om handläggningstider (tabell 4.2). Även detta är uppgifter som utskottet efterfrågat. Utskottet konstaterar vidare att tidsserierna i tabellerna även i år är relativt korta.

Bedömningarna av måluppfyllelsen görs utifrån de olika delarna av målet (väl fungerande konsumentmarknader respektive miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion). I årets resultatredovisning görs även en uttrycklig bedömning av måluppfyllelsen när det gäller den del av målet som handlar om socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion vilket saknades förra året. I bedömningarna framgår tydligt vilka insatser som regeringen anser har bidragit till måluppfyllelsen, vilket är bra. Däremot saknas en samlad bedömning av måluppfyllelsen. Enligt Regeringskansliets nya riktlinjer för resultatredovisningen bör en sådan bedömning göras.

Statens budget inom utgiftsområde 18

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 18 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens budgetförslag och de motioner som väckts med anledning av budgetpropositionen och som avser

anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1) föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 18 ska uppgå till 6 099 158 000 kronor, varav 5 824 739 000 kronor för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet och 274 419 000 kronor för området Konsumentpolitik.

I kommittémotion 2022/23:2216 av Jennie Nilsson m.fl. (S) anvisas totalt 367 000 000 kronor mer till utgiftsområdet än vad regeringen föreslagit.

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) anvisas totalt 3 378 000 000 kronor mer till utgiftsområdet än vad regeringen föreslagit.

I kommittémotion 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C) anvisas totalt 5 415 000 kronor mindre till utgiftsområdet än vad regeringen föreslagit.

I kommittémotion 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP) anvisas totalt 2 756 250 000 kronor mer till utgiftsområdet än vad regeringen föreslagit.

I partiernas motioner föreslås ändringar inom ett flertal anslag samt ett antal nya anslag i enlighet med vad som närmare beskrivs nedan. Nedan redovisas även motioner som innehåller förslag till tillkännagivanden som har en anknytning till anslagen i budgetmotionerna.

1:1 Bostadspolitisk utveckling

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
20 600	35 600	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 35 600 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området.

1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till omstrukturering av kommunala bostadsföretag*Tusental kronor*

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
12 500	12 500	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 12 500 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag med ekonomiska svårigheter och för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för stöd till företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Regeringen föreslår dessutom att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 kronor 2024–2026.

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad*Tusental kronor*

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
43 000	43 000	±0	±0	±0	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 43 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier) och för utgifter för statsbidrag till byggemenskaper.

1:4 Boverket

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:4 Boverket för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Boverket*Tusental kronor*

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
318 330	288 029	±0	3 000	-1 108	25 000

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 288 029 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 300 000 kronor för att finansiera länsstyrelsernas administration av stöd för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i Västerbotten och Norrbottens län. Anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår vidare att anslaget minskas med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2023 för att finansiera Statens energimyndighets arbete med informationscentrum för hållbart byggande med fokus på energi-effektiviserande renovering. Anslaget 1:1 Statens energimyndighet inom utgiftsområde 21 Energi ökas med motsvarande belopp.

Bemyndiganden att ställa ut kreditgarantier

I anslutning till förslaget om Boverkets anslag föreslår regeringen även ett bemyndigande för regeringen att ställa ut kreditgarantier. Kreditgarantierna administreras av Boverket. Garantier ger långivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. Bestämmelserna om kreditgarantier finns i förordningen (2020:255) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande och förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Dessa garantier finansieras utanför statens budget genom avgifter som ska täcka både statens förväntade förlust och förvaltningskostnaderna. Avgifterna ska också täcka finansieringen av sådana fastighetsförvärv som Boverket undantagsvis får göra för att skydda statligt garanterade lånefordringar.

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under 2023 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Motionerna

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att anslaget 1:4 Boverket ökas med 3 miljoner kronor för att öka byggandet på landsbygden. Motionärerna anför att det råder brist på bostäder i många landsbygdskommuner och ett vanligt hinder för större ombyggnader och för bostadsbyggande i mindre kommuner är finansieringssvårigheter. Motionärerna föreslår därför att det införs en ny stödmodell, i enlighet med ett förslag från Boverket, i form av ett statligt topplån med delvis kommunalt förlustansvar

för uppförande och ombyggnad av egnahemshus. I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att införa en ny stödmodell enligt Boverkets förslag för att öka byggandet på landsbygden.

I kommittémotion 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 1 108 000 kronor.

I kommittémotion 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslås en ökning av anslaget 1:4 Boverket med 25 miljoner kronor för att administrera ett startlån för unga. I kommittémotion 2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att införa ett särskilt startlån till första bostadsköpet.

1:5 Statens geotekniska institut

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:5 Statens geotekniska institut för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Statens geotekniska institut

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
57 847	54 369	±0	±0	-184	±0

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 54 369 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter. SGI bedriver även avgiftsbelagd verksamhet.

SGI stöder Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i bedömningen av kommunernas ansökningar om ersättning för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och naturolyckor. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2023 för att möta en förväntad ökning av antalet ansökningar. Ökningen finansieras genom att anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med totalt 15 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 184 000 kronor.

1:6 Lantmäteriet

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:6 Lantmäteriet för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Lantmäteriet

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
689 817	721 241	±0	±0	-2 366	±0

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 721 241 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för Riksgränskommissionens arbete med översyn av riksgränsen mellan Sverige och Norge samt för utgifter för bidrag till Onsala rymdobservatorium för att upprätthålla och utveckla den geodetiska infrastrukturen. Nytt för 2023 är att anslaget även får användas för att täcka underskottet som uppkom i samband med bolagiseringen av verksamheten Metria.

Lantmäteriet bedriver även avgiftsbelagd verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 3 500 000 kronor fr.o.m. 2023 för att myndigheten ska kunna hantera ytterligare uppgifter med anledning av att regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och det civila försvaret. Ökningen finansieras genom att anslaget 2:4 Krisberedskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med totalt 249 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

Regeringen föreslår vidare att anslaget ökas med 20 600 000 kronor för 2023 för att täcka upp det underskott som uppkom i den avgiftsfinansierade verksamheten i samband med bolagiseringen av Metria AB.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 2 366 000 kronor.

1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:7 Energi-effektivisering för flerbostadshus för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till energieffektivisering av flerbostadshus

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
1 486 000	350 000	367 000	2 560 000	±0	1 500 000

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 350 000 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till energieffektivisering av flerbostadshus. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stödet.

Stödet är under avveckling och regeringen föreslår att medel tillförs för att kunna betala stöd till alla som har beviljats stöd före den 31 december 2022. Därefter kommer inga ansökningar att beviljas.

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2216 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att anslaget 1:7 ökas med 367 miljoner kronor. Motionärerna anför att det är nödvändigt att förbättra befintliga byggnaders energiprestanda genom att staten främjar kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energi-effektiviserande renoveringar. För att öka takten i arbetet föreslås en ökning av anslaget. I kommittémotion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att öka takten i energi-effektiviseringsarbetet.

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att anslaget 1:7 ökas med 2 560 miljoner kronor. Motionärerna motsätter sig den avveckling av stödet som påbörjades vid årsskiftet 2021/22 och föreslår att stödet återinförs. Motionärerna anför att stora delar av flerbostadshusbeståndet är i behov av upprustning och energieffektivisering. Kostnaderna för detta är omfattande och för att genomföra nödvändiga renoveringar och energi-effektiviseringar måste staten ta ett finansiellt ansvar.

I kommittémotion 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP) anför motionärerna att det behövs långsiktighet i arbetet med att energieffektivisera bostadssektorn. De vill återinföra och effektivisera stödet för energi-effektivisering för flerbostadshus och även för andra bostadstyper. Enligt förslaget ska staten betala 80 procent av kostnaden för åtgärder som vidtas för att minska energiförbrukningen. Motionärerna föreslår därför att anslaget 1:7 ökas med 1 500 miljoner kronor. I partimotion 2022/23:36 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att införa ett stöd på 80 procent av kostnaden för alla åtgärder som effektiviserar energianvändningen för privatpersoners bostäder och fastighetsägare.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
7 164 000	4 320 000	±0	±0	±0	580 000

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 320 000 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för att anordna nya hyresbostäder och bostäder för studerande. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stödet.

Stödet är under avveckling. Regeringen föreslår att medel tillförs för att kunna betala ut stöd till alla som har beviljats stöd före den 31 december 2022. Därefter kommer inga ansökningar att beviljas.

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2216 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2 föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 8 miljarder kronor. Motionärerna anför att avskaffandet av investeringsstödet har fått kritik från både kommuner och byggföretag för att det skapar ryckighet i en bransch som behöver stabila förutsättningar. Som en följd av beslutet om att avskaffa stödet har det uppstått en kö av ansökningar som väntar på att behandlas. Enligt Sveriges Allmännytta finns det färdigberedda ansökningar för över 8 miljarder kronor hos länsstyrelserna som väntar på att beviljas. Motionärerna anser att det är angeläget och viktigt att hantera de ansökningar som kommit in för att inte stoppa ett stort antal planerade och välbehövliga bostäder. Bostadsföretag som lämnat in en ansökan i tid ska behandlas lika och beviljas investeringsstöd om de uppfyller kraven. Det är mot den bakgrunden som motionärerna föreslår ett bemyndigande om ekonomiskt åtagande för regeringen under 2023. I kommittémotion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12 föreslår samma motionärer ett tillkännagivande om att beta av den kö av beviljade ansökningar som finns när det gäller investeringsstödet för hyresbostäder.

I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att regeringen omgående ska återinföra det tidigare statliga investeringsstödet för byggande av hyresrätter, med vissa ändringar. Motionärerna anför att stödet är nödvändigt om den akuta bostadsbristen ska lösas. Stödet är vidare helt avgörande för att byggtakten ska upprätthållas i en allt osäkrare konjunktur. Motionärerna föreslår därför att stödet ska återinföras, men också utvecklas på så sätt att en del av stödet ska betalas ut i förväg. Därmed ökar möjligheten att använda investeringsstödet som eget kapital under byggtiden, vilket underlättar finansieringen. Motionärerna menar vidare att stödet måste kopplas tydligare till klimatmålen.

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) avsätts 4 320 miljoner kronor till anslaget 1:8 för att återinföra investeringsstödet för byggande av hyresrätter.

I kommittémotion 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP) anförs att i en tid när byggtakten kraftigt avstannar behövs ett fortsatt stöd för att bygga bostäder med särskilt fokus på bra klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Motionärerna vill återinföra och utveckla investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande med minimikrav utifrån byggnaders livscykel-perspektiv. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget 1:8 med 580 miljoner kronor. I kommittémotion 2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att det bör införas ett investeringsbidrag för byggande av klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror.

2:1 Konsumentverket

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:1 Konsumentverket för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Konsumentverket

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
169 873	171 338	±0	100 000	-467	50 000

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 171 338 000 kronor till anslaget för 2023.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 250 000 kronor fr.o.m. 2023 för att hantera nya tillsynsuppgifter till följd av nya regler om nikotinprodukter som trädde i kraft den 1 augusti 2022.

Regeringen föreslår även att anslaget minskas med 340 000 kronor fr.o.m. 2023 till följd av att ansvaret för tillsynen över tillståndspliktiga aktörers kreditprövningar flyttas från Konsumentverket till Finansinspektionen.

Motionerna

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår motionärerna att anslaget ökas med 100 miljoner kronor för att förstärka kommunernas konsumentvägledning och skuldrådgivning. Vid användning av stödet till anställning ska det krävas 50 procents medfinansiering av kommunerna.

I kommittémotion 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 467 000 kronor.

I kommittémotion 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslår motionärerna att anslaget till Konsumentverket ökas med 50 miljoner kronor för att förstärka kommunernas konsumentvägledning och skuldrådgivning.

2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
53 792	54 447	±0	5 000	-197	±0

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 54 447 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter.

Motionerna

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår motionärerna att anslaget ökas med 5 miljoner kronor. Som skäl anför motionärerna att trycket på Allmänna reklamationsnämnden var högt redan före pandemin och att antalet ärenden nu har ökat kraftigt i samband med den ekonomiska krisen. Detta har gjort att handläggningstiderna blivit längre.

I kommittémotion 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Det innebär att anslaget minskas med 197 000 kronor.

2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till Fastighetsmäklarinspektionen

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
30 642	31 951	±0	±0	-1 093	±0

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 31 951 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter. Enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516) har Fastighetsmäklarinspektionen rätt att ta ut registreringsavgifter från fastighetsmäklare och fastighetsmäklarföretag i form av ansökningsavgift och årlig avgift.

För att ytterligare stärka Fastighetsmäklarinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism föreslår regeringen att anslaget ökas med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C) föreslår motionärerna en sänkning av anslaget på totalt 1 093 000 kronor. Av detta

avser 1 miljon kronor den förstärkning av anslaget som regeringen föreslår i budgetpropositionen, och 93 000 kronor avser en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag.

2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
13 559	13 559	±0	10 000	±0	±0

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 13 559 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det civila samhällets organisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intressen samt för statsbidrag till standardiseringsarbete.

Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 700 000 kronor för 2024 och 2025.

Motionen

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att anslaget ökas med 10 miljoner kronor för att stödja organisationer som ger stöd och information om konsumtion.

2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter

Regeringens och motionärernas förslag i fråga om anslaget 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter för 2023 sammanfattas i följande tabell.

Anslag till bidrag till miljömärkning av produkter

Tusental kronor

Anslag 2022	Prop. 2023	S	V	C	MP
4 374	3 124	±0	±0	±0	1 250

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 124 000 kronor till anslaget för 2023.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter och vid behov till information om märkningen. Statsbidraget betalas till Miljömärkning Sverige AB, som ansvarar för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och miljömärket EU Ecolabel i Sverige.

För att finansiera en förstärkning av anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen föreslår regeringen att anslaget minskas med 1 250 000 kronor fr.o.m. 2023.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslår motionärerna en ökning av anslaget med 1 250 000 kronor för att främja en mer hållbar konsumtion och miljömässigt bättre produkter.

Förslag till nya anslag

Motionerna

I partimotion 2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås fyra nya anslag. Till att börja med föreslås ett nytt anslag på 200 miljoner kronor, Statliga topplån för byggande av hyresrätter, som ska användas för att ytterligare stimulera byggandet av hyresrätter. Motionärerna anför att staten måste ta ett större ansvar för finansieringen av byggandet av hyresbostäder med rimliga hyror, särskilt under rådande konjunkturläge. Motionärerna föreslår att staten erbjuder ett topplån med låg ränta som ersätter större delen av byggbolagens egna kapital. Förslaget innebär en ökad upplåning för staten på 10 miljarder kronor under 2023.

Vidare föreslås två nya anslag för klimatanpassningar av dels befintligt bostadsbestånd, dels nytt bostadsbestånd. Dessa anslag är en del av ett större investeringsprogram som kommer att påbörjas 2024, och som därefter kommer att trappas upp under tio år. Anslagen ska bl.a. avse medel för moderna hållbara städer, investeringsstöd riktat specifikt mot uppförande av flerbostadshus i trä, stöd för klimatneutrala byggplaner och stöd till klimatsmart stadsplanering.

Slutligen föreslår motionärerna ett nytt anslag på 500 miljoner kronor som avser ett investeringsstöd för att upprusta, utveckla och bygga nya lekparkar, bemannade parklekar och områden för spontanidrott. Motionärerna anför att om det offentliga rummet ska inkludera barn och unga måste det finnas tillgång till icke-kommersiella mötesplatser i närmiljön oavsett var man bor. Det kan handla om attraktiva lekplatser, bemannade parklekar med pedagogisk verksamhet eller ytor för olika typer av spontanidrott. Det är viktigt att planeringen utgår från både flickors och pojkars intressen. För att få stöd ska vissa krav på tillgänglighet uppfyllas, och det ska även göras en konsekvensanalys utifrån tydliga jämställdhetsmål.

I kommittémotion 2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP) föreslås två nya anslag. För det första anvisas 100 miljoner kronor till ett nytt anslag för att inrätta en bostadsstiftelse. Motionärerna anför att tröskeln till en god bostad måste sänkas så att fler utifrån egen förmåga klarar av att efterfråga en bostad. Det bör därför skapas en nationell bostadsstiftelse som stöder finansieringen av en bostad för personer som inte har ett tryggt boende.

Vidare föreslås att 500 miljoner kronor anvisas till ett nytt anslag, Klimatanpassning av bebyggd miljö. Motionärerna anför att klimatförändringarna medför att samhället måste anpassas till mer extrema väderhändelser. Skyfall och värmeböljor kommer att bli vanligare i framtiden.

Därför behöver befintlig bebyggd miljö klimatanpassas genom olika åtgärder som förstärkt grönstruktur, hållbar dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader samt skydd mot översvämningar. Det nya anslaget ska möjliggöra för olika aktörer, som kommuner, kommunala bostadsbolag, intresseföreningar och privata aktörer, att söka stöd för att klimatanpassa redan bebyggd miljö. I kommittémotion 2022/23:760 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 4 begärs vidare ett tillkännagivande om att Boverket bör få i uppdrag att administrera ett särskilt stöd som kommuner kan ansöka om för olika typer av klimatanpassningsåtgärder i bebyggd miljö.

Utskottets ställningstagande

Inledning

I budgetprocessens första steg har finansutskottet tillstyrkt regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (bet. 2022/23:FiU1). Riksdagen förväntas den 13 december 2022, efter att utskottet justerat detta betänkande, fatta beslut om utgiftsramar för 2023 i enlighet med finansutskottets förslag. Utskottets förslag till anslagsfördelning i detta betänkande är alltså villkorat av att riksdagen den 13 december 2022 ställer sig bakom regeringens förslag och således fattar beslut om en utgiftsram för utgiftsområde 18 på sammanlagt 6 099 158 000 kronor.

Området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet

Utskottet konstaterar att Sveriges befolkning har ökat under lång tid, och det finns ett behov av att åtgärda det stora underskott av bostäder som har byggts upp. Det behövs både ett långsiktigt hållbart bostadsbyggande och ett bättre utnyttjande av det befintliga beståndet.

Sverige behöver en bostadspolitik som gör det möjligt för fler att förverkliga sina boendedrömmar. Som regeringen anför i propositionen behöver det finnas ett utbud av olika typer av upplåtelseformer och bostäder som passar i livets olika skeden, och det måste vara möjligt att flytta mellan olika boendeformer. Det behöver bli lättare för fler människor att ta steget till den ägda bostaden. Det behöver också byggas fler bostäder över hela landet så att människor kan flytta dit arbetena finns.

I propositionen aviserar regeringen att den ska ta fram reformer som ska göra det möjligt för fler att äga sitt boende. Vidare ska reformer för att öka tillgången till byggbar mark tas fram, och reglerna för byggande ska förenklas betydligt. Därutöver ska kommunerna uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt vad gäller småhus. Reformerna aviserar också för att ge incitament till ett ökat byggande, inte minst för att tillgängliggöra bostäder för grupper som i dag har svårt att komma in på bostadsmarknaden.

Utskottet ser positivt på de reformer som regeringen aviserar. Det är just den typen av reformer som, till skillnad från ineffektiva statliga stöd, kan bidra till att det byggs fler bostäder över hela landet som möter människors behov och efterfrågan. I likhet med regeringen vill utskottet samtidigt understryka vikten av att ha beredskap för att omvärldsläget kan påverka byggtakten.

När det gäller anslagen 1:7 och 1:8 konstaterar utskottet att regeringen i årets budgetproposition går vidare med den nya inriktning för bostadspolitiken som riksdagen fattade beslut om hösten 2021. Då avskaffades det ineffektiva och kostsamma statliga investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande (anslaget 1:8). Vidare avskaffades det kontraproduktiva stödet för energieffektivisering av flerbostadshus (anslaget 1:7). (Se bet. 2021/22:CU1, rskr. 2021/22:79.)

Utskottet välkomnar att regeringen nu fullföljer den kursändring för bostadspolitiken som riksdagen beslutade om i december 2021. Enligt regeringens förslag tillförs anslagen 1:7 och 1:8 medel för att genomföra utbetalningar till de aktörer som har beviljats stöd före den 31 december 2022, men därefter kommer inga ansökningar att beviljas. Utskottet anser att det är positivt att regeringen nu har satt ett sista datum för när stöd kan beviljas. Detta påskyndar den avveckling av stöden som riksdagen har beslutat om, och medel frigörs till andra områden där pengarna kan göra större nytta.

Utskottet välkomnar regeringens förslag att öka anslaget 1:5 Statens geotekniska institut. Detta är angeläget eftersom kommunernas ansökningar om ersättning för åtgärder för att förebygga jordskred och andra naturolyckor förväntas öka.

Även den föreslagna ökningen av anslaget 1:6 Lantmäteriet är välkommen eftersom myndigheten dels har fått ytterligare uppgifter med anledning av den nya strukturen för samhällets krisberedskap och det civila försvaret, dels har haft ett ekonomiskt underskott inom den avgiftsfinansierade verksamheten.

Utskottet anser också att regeringens förslag till anslagsfördelning inom det bostadspolitiska området i övrigt är väl avvägda.

Med detta ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till anslagsfördelning och beställningsbemyndigandet när det gäller området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet.

Området Konsumentpolitik

Utskottet kan konstatera att konsumentmarknaderna fortsätter att utvecklas snabbt med växande e-handel och omfattande digital marknadsföring. Rysslands invasion av Ukraina och spridningen av covid-19 har dessutom bidragit till kraftigt höjda priser på många varor och tjänster, vilket påverkar konsumenterna. Vidare bedöms riskerna för ytterligare ökad skuldsättning vara stora 2023 på grund av det generellt pressade ekonomiska läget, som är påverkat av olika omvärldsfaktorer.

Utskottet delar regeringens syn på vilka åtgärder som behöver vidtas för att möta denna utveckling. Som regeringen redogör för i propositionen handlar

det bl.a. om att prioritera arbetet med att kontrollera att det konsument-skyddande regelverket följs. Utskottet ser därför positivt på att regeringen kommer att bevaka Konsumentverkets arbete med detta.

I ekonomiskt svåra tider är behovet av konsumentvägledning särskilt stort. Utskottet menar att det är viktigt att alla konsumenter, oavsett var de bor, har tillgång till en god konsumentvägledning. Utskottet ser därför positivt på regeringens avsikt att noggrant följa Konsumentverkets arbete med konsumentvägledning. Regeringen kommer vidare att fortsätta att följa Konsumentverkets arbete med att minska hinder för en hållbar konsumtion, vilket är positivt.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att öka anslaget 2:1 Konsumentverket med 250 000 kronor med anledning av att verket har fått nya tillsynsuppgifter till följd av nya regler om nikotinprodukter. Vidare ställer sig utskottet bakom förslaget att minska samma anslag med 340 000 kronor med anledning av att tillsynen över tillståndspliktiga aktörers kreditprövningar flyttas till Finansinspektionen.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen kommer att fortsätta att bevaka Allmänna reklamationsnämndens situation och noggrant följa dess arbete. Myndigheten har hittills kunnat hantera den höga ärendetillströmningen genom ökat anslag och effektiviseringar i verksamheten.

Utskottet välkomnar regeringens förslag att öka anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen med 1 000 000 kronor 2023 för att ytterligare stärka myndighetens arbete med att utöva tillsyn över fastighetsmäklarföretag och bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Utskottet ställer sig också bakom förslaget att denna anslagsförstärkning ska finansieras genom en minskning av anslaget 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter.

Utskottet anser också att regeringens förslag till anslagsfördelning inom det konsumentpolitiska området i övrigt är väl avvägda.

Med detta ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till anslagsfördelning och beställningsbemyndigandet när det gäller området Konsumentpolitik.

Utskottets sammanfattande ställningstagande

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom regeringens inriktning av politiken inom utgiftsområde 18. Utskottet delar regeringens syn på vilka åtgärder och prioriteringar som behövs för att möta utmaningarna såväl på bostadspolitikens område som inom konsumentpolitiken. Utskottet föreslår därför att riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Förslagen i motionerna avstyrks.

Bostadspolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett nytt bostadspolitiskt mål. Utskottet anser att det även i fortsättningen bör vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Jämför reservationen (V).

Bakgrund

Riksdagen godkände hösten 2011 ett nytt bostadspolitiskt mål för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet inom utgiftsområde 18 (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). Målet har följande lydelse:

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Målet för området bostadsmarknad är även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:116).

Motionen

I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att följande mål bör ersätta det nuvarande bostadspolitiska målet:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt och socialt hållbar utveckling vara grunden för verksamheten.

Motionärerna anser att det bostadspolitiska mål som finns i dag inte återspeglar de samhällsbehov och utmaningar som finns när det gäller bostadsbyggandet.

Tidigare behandling

När riksdagen godkände det nu gällande målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet avslogs även förslag om ett bostadspolitiskt mål med i huvudsak samma lydelse som i den nu aktuella motionen från Vänsterpartiet (bet. 2011/12:CU1). Utskottet har behandlat och

avstyrkt motsvarande förslag flera gånger efter det. I betänkande 2014/15:CU1 anförde utskottet bl.a. följande:

Det är angeläget att ett bostadspolitiskt mål som beslutas av riksdagen har ett så brett stöd som möjligt och kan ligga till grund för bedömningar av verksamheten inom utgiftsområdet under en längre tid. En sådan bred samsyn om målet bör vara möjlig att uppnå även om det ibland finns olika uppfattningar om de medel som behöver användas för att hantera olika frågor som gäller villkoren för bostadsmarknaden. Utskottet avstår av detta skäl från att ta ställning till om det är lämpligt att omformulera det nu gällande bostadspolitiska målet inom utgiftsområde 18 enligt förslaget i motionen. Det är naturligt att regeringen ges möjlighet att överväga frågor om bostadspolitikens allmänna inriktning och i detta sammanhang även pröva förutsättningarna för att formulera ett bostadspolitiskt mål som kan vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Utskottet vidhöll detta ställningstagande senast förra året i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2022 och avstyrkte därför ett motsvarande motionsförslag som det nu aktuella (bet. 2021/22:CU1). Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning. Det bör således även i fortsättningen vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen. Motionsyrkandet avstyrks av detta skäl.

Sjöfylleri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri bör utvärderas.

Motionen

I motion 2022/23:1907 föreslår Sten Bergheden (M) ett tillkännagivande om att utvärdera promillegränsen på sjön.

Bakgrund

Den 1 juni 2010 utvidgades straffansvaret för sjöfylleri genom att det i sjölagen (1994:1009) infördes en nedre gräns på 0,2 promille alkohol i blodet, motsvarande 0,10 milligram per liter i utandningsluften. Även straffansvaret

för grovt sjöfylleri utvidgades så att ansvar kan följa direkt vid en alkoholkoncentration om minst 1,0 promille i blodet, motsvarande 0,50 milligram per liter i utandningsluften (prop. 2009/10:76, bet. 2009/10:CU14, rskr. 2009/10:238).³

I november 2017 tillkännagav riksdagen, på utskottets förslag, att regeringen borde utvärdera det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri (bet. 2017/18:CU2, rskr. 2017/18:34).

Därefter har en utredare haft i uppdrag av Justitiedepartementet att utreda och utvärdera vissa frågor om trafikbrott och sjöfylleri. I uppdraget ingick bl.a. att utvärdera tillämpningen och effekterna av lagstiftningen om det utvidgade straffansvar för sjöfylleri som infördes 2010.

Uppdraget redovisas i promemorian Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri (Ds 2019:22). Enligt utredarens bedömning finns det i nuläget inte behov av att föreslå några ändringar i lagstiftningen.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om att bestämmelserna om sjöfylleri i sjölagen bör utvärderas, senast i fjol (bet. 2021/22:CU4). Utskottet, som då på nytt konstaterade att regeringen har låtit utvärdera tillämpningen och effekterna av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri, bedömde att yrkandena om en utvärdering av straffansvaret i huvudsak redan hade blivit tillgodosedda. Utskottet vidhöll därför sin tidigare uppfattning att det inte fanns skäl till någon åtgärd från riksdagens sida. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan åter konstatera att tillämpningen och effekterna av det utvidgade straffansvaret för sjöfylleri har utvärderats. Därmed får yrkandet om en utvärdering anses vara tillgodosett. Det saknas därför skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om saken, och motionsyrkandet avstyrks.

³ De ursprungliga bestämmelserna för sjöfylleri saknade en fast promillegräns som var avgörande för straffansvaret. Bestämmelserna utgick då från den grundläggande förutsättningen att vederbörande inte kunde utföra sin uppgift på ett betryggande sätt (se prop. 1998/99:43 s. 39 f. och prop. 2009/10:76 s. 12 f.).

Reservation

Bostadspolitiskt mål, punkt 2 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att bostaden är en grundläggande rättighet. I dag är bostadspolitiken varken tillräckligt aktiv eller tillräckligt omfattande. Sverige behöver en hållbar och långsiktig bostadspolitik som kan möta de utmaningar som vi står inför i form av bostadsbrist, bostadssegregation och klimatomställning. Vänsterpartiet menar att en bostad aldrig kan jämföras med andra handelsvaror, och för att minska bostadsbristen krävs ett ökat politiskt ansvarstagande. Gemensamt måste vi återskapa en statlig bostadspolitik enligt principen om generell välfärd. Därför ska frågan om att bygga bort bostadsbristen, framför allt med hyresrätter som vanliga löntagare har råd med, prioriteras. Det bostadspolitiska mål som gäller i dag, och som ska vara vägledande för regeringens politik på området, antogs under den tidigare borgerliga regeringen 2011. Det behövs ett nytt bostadspolitiskt mål som ger uttryck för de samhällsbehov och utmaningar som finns när det gäller bostadsbyggandet. Jag föreslår därför att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18 med följande formulering:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt och socialt hållbar utveckling vara grunden för verksamheten.

Det jag nu anfört om behovet av ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18 bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S)

Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S) anför:

Riksdagen förväntas den 13 december 2022 besluta att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 6 099 158 000 kronor (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 18.

Vi lever i en orolig tid. Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina har stöpt om det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde, samtidigt som Putins energikrig prövar både ekonomin och sammanhållningen i Europas länder. I Sverige pressas hushåll och företag både av hög inflation och av ökande räntor. Reallönerna urholkas och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Därtill står Sverige inför en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans.

I regeringens budgetproposition för 2023 saknas det dessvärre verklighetsförankrade lösningar på de samhällsproblem som Sverige står inför.

Nu krävs en ansvarsfull politik som sätter välfärden och kampen mot samhällsproblemen främst och som kan rusta Sverige för tuffare ekonomiska tider. Vi behöver öka takten i klimatomställningen och bygga ett hållbart samhälle, samtidigt som vi skapar gröna jobb i hela Sverige. Socialdemokraternas budgetmotion innehåller förslag till rejäla investeringar för att skydda välfärden och hushållens ekonomi samt för att öka tryggheten i hela Sverige. För vi vet att vårt Sverige kan bättre.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2074. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2216.

Socialdemokraternas budgetalternativ innebär att vi för 2023 anvisar 367 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 18. Vi föreslår också att regeringen ska bemyndigas att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 8 miljarder kronor för anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande.

Vår målsättning är bra och trygga bostäder för alla. Särskilt i dessa oroliga tider behövs det en nationell bostadspolitik som fokuserar på goda bostäder åt alla – inte en marknad som fungerar för några få. Det osäkra världsläget med stigande materialpriser, ökad inflation och stigande räntor skapar osäkerhet för såväl fastighets- och byggbranschen som hushållen. Bostadsbyggandet spås minska och bostadsbristen är fortfarande stor, särskilt i storstäderna. För att klara dessa utmaningar måste staten ta ansvar för de hushåll som har svårt att klara sig samtidigt som ett fortsatt byggande måste stimuleras. Det behövs en offensiv bostadspolitik för att hålla uppe byggandet och för att det ska byggas bostäder som människor har råd med.

Vi vill se fler hyresrätter och fler blandade bostadsområden med villor, radhus och flerbamiljshus. På så sätt kan den växande bostadssegregationen brytas, vilket är helt centralt för att stärka sammanhållningen i vårt land.

Behovet av ett riktat stöd för energieffektivisering av flerbostadshus är minst lika aktuellt som tidigare. Det är nödvändigt att förbättra befintliga byggnaders energiprestanda genom att främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiverande renoveringar. För att öka takten i detta arbete anslår vi 367 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus. Det innebär att vi anslår 717 miljoner kronor för 2023.

När det gäller anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande vill vi understryka att investeringsstödet på ett framgångsrikt sätt har bidragit till att upprätthålla byggtakten för hyresrätter med rimliga hyror. Nästan 20 procent av alla hyresbostäder som byggts de senaste åren har byggts med hjälp av stödet. Från hösten 2016 (när investeringsstödet infördes) t.o.m. augusti 2022 beviljades ca 1 450 ansökningar stöd. Det omfattar drygt 57 000 hyresbostäder, inklusive ca 6 600 bostäder för studerande. Av dessa har omkring 32 000 bostäder färdigställts. Det handlar om hyresrätter med omkring 1 500 kronor lägre månadshyra än annan nyproduktion. Investeringsstödet har även möjliggjort byggande av bostäder i kommuner där det inte byggts något sedan 1990-talet.

Mot denna bakgrund är det beklagligt att regeringen fortsätter på den väg som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna stakade ut hösten 2021, när investeringsstödet avskaffades.

Beslutet att avskaffa investeringsstödet möttes av kritik från både kommuner och byggföretag eftersom det skapade ryckighet och osäkerhet för en bransch som behöver stabila förutsättningar. Därefter har dessutom villkoren för avvecklingen av stödet ändrats. Enligt beslutet från december 2021 skulle de ansökningar som hade kommit in före årsskiftet 2021/22 beviljas stöd om förutsättningarna var uppfyllda. Att ansökningar som kommit in före detta årsskifte skulle beviljas stöd upprepades i juni 2022, när riksdagen höjde anslaget på initiativ av finansutskottet (bet. 2021/22:FiU48, rskr. 2021/22:436). I budgetpropositionen ger nu regeringen ett helt annat besked; inga ansökningar kommer att beviljas efter den 31 december 2022.

Regeringens nya besked i budgetpropositionen innebär att byggbolagen, kommunerna och myndigheterna ännu en gång får nya förutsättningar att förhålla sig till. Det är inte en ansvarsfull avveckling av stödet.

Vi menar att det enda rimliga är att de bostadsföretag som har lämnat in sina ansökningar i tid ska beviljas investeringsstöd om de uppfyller kraven. Det råder fortfarande stor bostadsbrist, och det finns byggbolag som vill bygga hyresbostäder. Enligt Sveriges Allmännyttan ligger det hos länsstyrelserna färdigberedda ansökningar för över 8 miljarder kronor, motsvarande flera tusen bostäder, som väntar på att beviljas. För att inte stoppa ett stort antal planerade och välbehövliga bostäder är det nödvändigt att beta av denna kö av inkomna ansökningar. Vi föreslår därför att regeringen ska bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden på upp till 8 miljarder kronor under 2023, så att byggandet kan komma igång runt om i Sverige.

2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)

Malcolm Momodou Jallow (V) anför:

Riksdagen förväntas den 13 december 2022 besluta att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 6 099 158 000 kronor (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 18.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:1299. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet. Förslag när det gäller statens budget för 2023 inom utgiftsområde 18 läggs fram i partimotionerna 2022/23:1239 och 2022/23:1215.

Samtidigt som svensk ekonomi är i stort behov av återhämtning finns det sedan länge ett omfattande behov av investeringar inom området för samhällsplanering, bostadsförsörjning och bostadsbyggande. Bostadsbristen är fortfarande stor, och störst är behovet av hyresrätter med rimliga hyror. Det behöver således byggas fler bostäder, men det behöver byggas rätt och mer klimatsmart. Det befintliga flerbostadsbeståndet är vidare i stort behov av renovering och klimatanpassning. För att stimulera ekonomin och genomföra nödvändiga satsningar krävs omfattande statliga investeringar.

Vänsterpartiets budgetalternativ innebär att vi för 2023 anvisar 3 378 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 18. I korthet innehåller Vänsterpartiets budgetmotion följande.

En livskraftig landsbygd förutsätter att det finns attraktiva bostäder. Det råder dock brist på bostäder i många landsbygdskommuner, och ett vanligt hinder för större ombyggnader och för bostadsbyggande är finansierings-svårigheter. De finansiella förutsättningarna för om- och nybyggnad av bostäder på landsbygden måste därför underlättas. Vänsterpartiet anslår

3 miljoner kronor till anslaget 1:4 Boverket för att införa en ny finansieringsmodell som består av ett statligt topplån med delvis kommunalt förlustansvar för uppförande och ombyggnad av egna hem. Därmed kan byggandet på landsbygden öka.

Stora delar av det svenska flerbostadshusbeståndet är i behov av upprustning och energieffektivisering. För 140 000 lägenheter är renoveringsbehovet akut och kostnaderna omfattande. Kostnaderna för att åtgärda tekniska brister och anpassa bostäderna till moderna krav på energiprestanda och tillgänglighet är omfattande, och här behöver staten ta ett finansiellt ansvar. Vänsterpartiet motsatte sig avskaffandet av det tidigare stödet för energieffektivisering vid årsskiftet 2021/22, och vi anser att stödet bör återinföras. Vänsterpartiet föreslår dessutom en ökning av anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus med 2,56 miljarder kronor 2023 jämfört med regeringens förslag.

Investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande har bidragit till att fler hyresrätter har byggts och det till hyror som är betydligt lägre än för de hyresrätter som byggts utan stöd. Att regeringen nu fullföljer avvecklingen av investeringsstödet är häpnadsväckande. Här har ideologi och en fantasi om att alla invånare både kan och vill äga sitt hem fått företräde framför behovet av att ge människor ett långsiktigt och tryggt hem.

Investeringsstödet är nödvändigt för att lösa den akuta bostadsbristen och helt avgörande för att byggtakten ska upprätthållas i en allt osäkrare konjunktur. Vänsterpartiet föreslår därför att stödet ska återinföras. Samtidigt ska stödet utvecklas så att en del av stödet ska betalas ut i förväg. Därmed kan investeringsstödet användas som eget kapital under byggtiden. Vidare föreslår Vänsterpartiet att stödet kopplas tydligare till klimatmålen.

Ett investeringsstöd för hyresbostäder räcker dock inte för att det ska byggas tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. För att ytterligare stimulera byggandet av hyresrätter behöver staten ta över delar av risken för finansieringen genom att erbjuda topplån med låg ränta som ersätter den större delen av det egna kapitalet för byggbolagen. Ett statligt topplån på 25 procent innebär att investeraren ska skjuta till 5 procent, och resterande 70 procent ska liksom i dag finansieras av banksektorn. En sådan finansieringslösning skulle ge fler aktörer möjlighet att ta sig in på marknaden, vilket skulle stärka konkurrensen i byggbranschen. Vänsterpartiet anslår därför 200 miljoner kronor till ett nytt anslag, Statliga topplån.

Vänsterpartiet vill vidare se en tydlig omställning av bostadsbeståndet för att minska klimatpåverkan och förbättra boendemiljön utan att det i alltför stor utsträckning belastar hyresgästerna ekonomiskt. Därför föreslås två nya anslag för klimatanpassningar av dels befintligt bostadsbestånd, dels nytt bostadsbestånd. Anslagen är en del av ett stort investeringsprogram som påbörjas 2024 och därefter trappas upp under tio år. Anslagen ska bl.a. avse medel för att skapa moderna hållbara städer, ett specifikt investeringsstöd för flerbostadshus i trä samt stöd till klimatneutrala byggplaner och klimatsmart stadsplanering.

Det offentliga rummet ska inkludera barn och unga, och oavsett var man bor ska man ha tillgång till icke-kommersiella mötesplatser i närmiljön. Vänsterpartiet föreslår ett nytt stöd som ska kunna sökas av kommuner för investeringar i lekplatser, parklekar med pedagogisk verksamhet och ytor för olika typer av spontanidrott. Det är viktigt att kommunerna i sin planering utgår från både flickors och pojkars intressen. Vidare ska vissa krav på tillgänglighet uppfyllas och det ska även göras en konsekvensanalys utifrån tydliga jämställdhetsmål. Vänsterpartiet anvisar 500 miljoner kronor för detta ändamål.

För att garantera alla människor tillgång till god konsumentvägledning behöver fler kommuner erbjuda konsumentvägledning. För att förstärka kommunernas konsumentvägledning och skuldrådgivning föreslår Vänsterpartiet att anslaget 2:1 Konsumentverket ökas med 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. För att använda stödet till anställning krävs 50 procents medfinansiering av kommunen.

Trycket på Allmänna reklamationsnämnden var stort redan före pandemin. Till följd av den pågående ekonomiska krisen har antalet ärenden ökat ytterligare, vilket har lett till längre handläggningstider. Vänsterpartiet föreslår att anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden ökas med 5 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Det är viktigare än någonsin att stödja organisationer som ger stöd och information om konsumtion. Organisationer som arbetar med konsumentfrågor får en stor del av sin finansiering via det statliga stödet. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet ökas med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (C)

Alireza Akhondi (C) anför:

Riksdagen förväntas den 13 december 2022 besluta att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 6 099 158 000 kronor (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2180. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2199.

Behovet av bostäder är stort. Enligt Boverket rapporterar 204 av Sveriges 290 kommuner att de har underskott på bostäder i någon form. Även om antalet kommuner som rapporterar underskott har minskat de senaste åren är

det tydligt att fler bostäder behöver byggas. Det befintliga bostadsbeståndet måste dessutom nyttjas mer effektivt. Samtidigt behövs en större medvetenhet om att förutsättningarna för bostadsbyggandet och skapandet av bra boendemiljöer skiljer sig åt i olika delar av landet. En hållbar bostadspolitik måste utgå från lokala förutsättningar samtidigt som den måste anpassas till de övergripande samhällsutmaningar som vi står inför.

Centerpartiets bostadspolitik har fokus på att underlätta bostadsbyggandet. För att råda bot på bostadsbristen och öka antalet tillgängliga bostäder behövs ett fortsatt arbete med att undanröja hindren för nybyggnad. Staten behöver stödja och uppmuntra kommunerna i planeringsarbetet, och den regionala samordningen i planarbetet behöver förstärkas. Lantmäteriets handläggnings-tider måste förkortas och de många och långa överklagandeprocesserna behöver begränsas. En kommunal försöksverksamhet för att förkorta och förenkla byggprocesser bör införas. Det bör vidare finnas möjlighet att peka ut innovationsytor där avsteg från gällande byggregler är tillåtna. Digitaliseringen av plan- och byggprocesserna måste också fortsätta.

När det gäller det konsumentpolitiska området har den enskilda konsumenten i dag större valfrihet och möjlighet att göra aktiva val än någonsin tidigare. Det finns ett stort utbud av varor och tjänster med gott om alternativ att välja mellan. Konkurrensen har också lett till sänkta priser.

Den ökade konsumtionen har dock en allvarlig baksida i form av en ohållbar miljöbelastning. Utvecklingen på konsumentmarknaderna, bl.a. en ökad komplexitet hos varor och tjänster, har försvårat för konsumenterna att göra välgrundade val. Det är konsumentpolitikens uppgift att ge konsumenterna bästa möjliga förutsättningar att göra välgrundade och miljö- och klimatsmarta val.

När det gäller anslagen 1:4 Boverket, 1:5 Statens geotekniska institut, 1:6 Lantmäteriet, 2:1 Konsumentverket, 2:2 Allmänna reklamationsnämnden och 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen föreslår Centerpartiet att pris- och löneomräkningen justeras ned. Dessutom föreslås att anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen sänks med 1 miljon kronor för att finansiera andra prioriterade anslag.

4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (MP)

Katarina Luhr (MP) anför:

Riksdagen förväntas den 13 december 2022 besluta att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 6 099 158 000 kronor (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 18.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2275. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt

samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 18 läggs fram i partimotion 2022/23:2094.

Alla har rätt till en bostad och ett tryggt hem. Miljöpartiets bostadspolitik motverkar segregation och hemlöshet samt minskar klimatutsläppen. Det befintliga bostadsutbudet behöver bättre motsvara befolkningens behov. Det behöver byggas bostäder som kan efterfrågas av fler, inte minst av unga, studenter, äldre och stora familjer. De vars inkomster är alltför låga för en bostad på marknadens villkor ska få möjlighet till bostad genom bostadsbidragssystemet. Det befintliga beståndet av bostäder kan också utnyttjas mer effektivt om det blir lättare för människor att flytta.

Miljöpartiets budgetalternativ innebär att vi för 2023 anvisar 2 756 250 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 18. I korthet innehåller Miljöpartiets budgetmotion följande.

I en tid när byggtakten kraftigt avstannar behövs ett fortsatt statligt stöd för att bygga bostäder med särskilt fokus på klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Miljöpartiet vill därför återinföra och utveckla investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande, med minimikrav utifrån byggnadernas livscykelerspektiv. Miljöpartiet föreslår därför att anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande höjs med 580 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Miljöpartiet höjer också anslaget 1:4 Boverket med 25 miljoner kronor för att administrera ett startlån för unga. Syftet med stödet är att underlätta för fler att komma in på den ägda bostadsmarknaden.

För att skydda medborgarna mot höga elkostnader samtidigt som vi sparar el och klimatutsläpp är det avgörande med ett långsiktigt arbete med energieffektivisering av bostadsbeståndet. Detta arbete behöver prioriteras, och vi vill därför återinföra och utöka stödet för energieffektivisering av flerbostadshus. Mot bakgrund av de kraftigt fluktuerande elpriserna och den nuvarande situationen i Europa behövs en kraftfull insats. Staten bör stå för 80 procent av kostnaden för de åtgärder som vidtas för att energieffektivisera flerbostadshus. Miljöpartiet föreslår därför att det statliga stödet för energieffektivisering av flerbostadshus återinförs och att anslaget 1:7 ökas med 1,5 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

Hemlösheten i Sverige måste bort. Vi behöver sänka tröskeln till en god bostad. Miljöpartiet föreslår att det skapas en nationell bostadsstiftelse som stödjer bostadsfinansieringen för individer som saknar ett tryggt boende. För detta ändamål anvisar Miljöpartiet 100 miljoner kronor.

Klimatförändringarna gör att samhället måste anpassas till mer extrema väderhändelser än i dag. Skyfall och värmeböljor kommer att bli vanligare i framtiden, och den befintliga bebyggda miljön måste därför klimatanpassas. Det är många olika åtgärder som behöver vidtas, t.ex. förstärkt grönstruktur, hållbar dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader och skydd mot översvämningar. Miljöpartiet föreslår ett nytt anslag på 500 miljoner kronor benämnt Klimatanpassning i befintlig bebyggelse. Detta ska ge

kommuner, kommunala bostadsbolag, intresseföreningar och privata aktörer möjlighet att söka stöd för att klimatanpassa redan bebyggd miljö mot skyfall och värmeböljor.

Miljöpartiet vill se en grön konsumentpolitik. När marknaden för konsumenter breddas och blir mer global genom ökade möjligheter att handla från alla delar av jorden blir valfriheten större, men det kan samtidigt bli svårt att välja rätt. En mer hållbar konsumtion bör främjas där det blir enklare att välja miljömässigt bättre produkter och leveranser. Planerat åldrande – dvs. att en produkt är konstruerad för att bli oanvändbar efter viss tid – måste motverkas. För att främja detta arbete föreslår Miljöpartiet att anslaget 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter höjs med 1 250 000 kronor.

För att garantera alla konsumenter tillgång till god konsumentvägledning behöver resurserna för konsumentvägledning öka. Vi föreslår att anslaget 2:1 Konsumentverket ökas med 50 miljoner kronor för att förstärka arbetet med konsumentvägledning och skuldrådgivning i kommunerna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:1 Budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.4).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:36 av Per Bolund m.fl. (MP):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stöd på 80 procent av kostnaden för alla åtgärder som effektiviserar energianvändningen för privatpersoners bostäder och fastighetsägare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:760 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket bör få i uppdrag att administrera ett särskilt stöd som kan sökas av kommuner för olika typer av klimatanpassningsåtgärder i bebyggd miljö, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett investeringsbidrag för byggande av klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt startlån till första bostadsköpet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt bostadspolitiskt mål och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående bör återinföra det tidigare investeringsstödet för byggande av hyresrätter med de ändringar som föreslås i motionen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta ett system med statliga topplån och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, i syfte att öka byggandet på landsbygden, under 2023 bör införa en ny stödmodell enligt Boverkets förslag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1239 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:1907 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera promillegränsen på sjön och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2094 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabellen i motionen.

2022/23:2199 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2216 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2023 för anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 8 miljarder kronor 2023.

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beta av den kö av beviljade ansökningar som finns vad gäller investeringsstödet för hyresbostäder och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering av flerbostadshus och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
1:1 Bostadspolitisk utveckling	35 600	±0	±0	±0	±0	
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	±0	±0	±0	±0	
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	±0	±0	±0	±0	
1:4 Boverket	288 029	±0	3 000	-1 108	25 000	
1:5 Statens geotekniska institut	54 369	±0	±0	-184	±0	
1:6 Lantmäteriet	721 241	±0	±0	-2 366	±0	
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	350 000	367 000	2 560 000	±0	1 500 000	
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	4 320 000	±0	±0	±0	580 000	
2:1 Konsumentverket	171 338	±0	100 000	-467	50 000	
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	54 447	±0	5 000	-197	±0	
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	31 951	±0	±0	-1 093	±0	
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	13 559	±0	10 000	±0	±0	
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	3 124	±0	±0	±0	1 250	
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1 Statliga topplån för byggande av hyresrätter	±0	±0	200 000	±0	±0	
99:2 Klimatanpassningar befintligt bostadsbestånd	±0	±0	±0	±0	±0	
99:3 Klimatanpassningar nytt bostadsbestånd	±0	±0	±0	±0	±0	

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
99:4 Investeringssöd för att upprusta, utveckla och bygga nya lekparker, bemannade parklekar och områden för spontanidrott	±0	±0	500 000	±0	±0
99:5 Bostadsstiftelse	±0	±0	±0	±0	100 000
99:6 Klimatanpassning av bebyggd miljö	±0	±0	±0	±0	500 000
Summa för utgiftsområdet	6 099 158	367 000	3 378 000	-5 415	2 756 250

BILAGA 3

Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Det är endast Socialdemokraterna som har lagt fram ett förslag om beställningsbemyndigande i sin budgetmotion för utgiftsområde 18.

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen S
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	2024–2026	±0
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	±0		8 000 000
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	19 700	2024–2025	±0